

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

Travel Behavior of Elderly Thai Tourists Visiting Tourist Destinations in Sisaket Province

พิมพิลา คงขาว¹
Pimpila Kongkhaw¹

¹สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹Tourism and Hotel Program, Faculty of Business Administration and Accounting, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: pimpila.k@sskru.ac.th

Received: 7 Novemder 2025; Revised: 19 Decemder 2025; Accepted: 29 Decemder 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและกำหนดคุณสมบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (72%) อายุระหว่าง 60 – 65 ปี (40%) สถานภาพสมรส (69.50%) การศึกษาระดับปริญญาตรี (40.75%) เป็นผู้เกษียณอายุราชการ (70.00%) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (33.00%) ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน (82.50%) เดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้งต่อปี (32.75%) ชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (40%) ผู้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว คือครอบครัว/ญาติ (62.50%) เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติ (72.50%) จัดการการเดินทางด้วยตนเองและครอบครัว (72.50%) เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว (82.50%) นิยมพักค้างคืน (80%) ในโรงแรม (47.5%) เดินทางท่องเที่ยวได้ทุกโอกาสตามความสะดวก (70%) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง มากกว่า 5,000 บาท (37.5%) และได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากการบอกต่อจากคนรู้จัก (40.50%) และ ด้านความต้องการการท่องเที่ยว โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D.=0.82) มีความต้องการสูงสุดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.79) รองลงมาคือด้านที่พัก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.69, S.D.=0.78) ด้านกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.65, S.D.=0.79) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.49, S.D.=0.77) และด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.48, S.D.=0.78) ตามลำดับ

คำสำคัญ: พฤติกรรมนักท่องเที่ยว; ความต้องการของนักท่องเที่ยว; นักท่องเที่ยวสูงอายุ

Abstract

This research aimed to study the behavior and needs of Thai elderly tourists visiting tourist destinations in Sisaket Province. Adopted a quantitative research methodology. The samples consisted of 400 elderly Thai tourists, selected through purposive sampling with specific criteria. Data were collected using questionnaires, and data analysis was conducted using descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations. The findings revealed that, regarding personal factors, the majority of elderly tourists were female (72%), aged between 60 - 65 years (40%), married (69.50%), held a bachelor's degree (40.75%), were retired government officials (70.00%), and had an average monthly income ranging between 10,001-20,000 baht (33.00%). In terms of travel behavior, the primary purpose of travel was relaxation (82.50%). They traveled twice a year (32.75%) and preferred natural attractions (40%). Travel decisions were mainly influenced by family members/relatives (62.50%), and travel with family/ relatives (72.50%). They commonly arranged their own trips (72.50%), traveled by private car (82.50%), preferred

overnight stays (80%) in hotels (47.5%), traveled whenever convenient (70%), spent more than 5,000 baht per trip (37.5%), and obtained travel information primarily through word-of-mouth recommendations from acquaintances (40.50%). Regarding tourism needs, the overall level of need was rated at the highest level ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.82). The highest level of need was found in the aspect of facilities ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.79), followed by accommodation ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.78), activities ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.79), accessibility ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.77), and tourist attractions ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.78), respectively.

Keywords: Tourist Behavior; Tourist Needs; Elderly Tourists

บทนำ

ในปี 2565 ประเทศไทยมีประชากรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทยจำนวน 66 ล้านคน ในจำนวนนี้มีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 13 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด ทำให้ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงอายุมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ภายในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า [1] ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้มีแนวโน้มใช้ชีวิตหลังเกษียณในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ เนื่องจากมีเวลารว่างและมีความมั่นคงทางการเงิน โดยเฉพาะกิจกรรมนันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่งดงาม ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การได้ใช้เวลากับครอบครัว การออกกำลังกาย และทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ [2], [3]

นักท่องเที่ยวสูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทางด้านการเงินและมีเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวที่มากกว่านักท่องเที่ยวในวัยอื่นๆ นักท่องเที่ยวสูงอายุจึงเป็นกลุ่มที่สำคัญและเติบโตอย่างรวดเร็วในตลาดการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเฉพาะคือมีแรงจูงใจและความชอบเฉพาะตัว ประสบการณ์การเดินทางของพวกเขาได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความอยากรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความต้องการมีสุขภาพที่ดีมีอายุยืนยาว มีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น เพื่อพักผ่อน ฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ การศึกษาและเรียนรู้ ออกกำลังกายและประกอบกิจกรรม และเพื่อเยี่ยมญาติและเพื่อน ชื่นชอบเที่ยวไปช้า ๆ ไม่เร่งรีบ ชอบที่ไหนอยู่นาน เน้นการท่องเที่ยวที่มีเวลาพักผ่อน ไม่เหน็ดเหนื่อยเกินไป การเดินทางท่องเที่ยวมักจะเดินทางร่วมกับกับบุตรหลานญาติ พี่น้อง หรือคนในครอบครัว โดยมีบุตรหลาน ญาติ และคนในครอบครัว เป็นผู้ค้นหาข้อมูลและจัดการวางแผนการท่องเที่ยว [4], [5], [6] ส่วนใหญ่นิยมเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเดินทางสะดวก เข้าถึงง่าย มีความปลอดภัย และมีการบริการดูแลเป็นพิเศษ มีความพร้อมในการให้บริการ ความเอาใจใส่ในรายละเอียดเมื่อให้บริการเฉพาะ มีความต้องการโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความยืดหยุ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย ต้องการที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่ออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะให้ความสำคัญต่อสุขภาพ ต้องการความช่วยเหลือด้านการแพทย์ การรักษาพยาบาลและอาหารสุขภาพ [7], [8], [9]

การศึกษาให้เข้าใจถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุ เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องได้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้วยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สร้างสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ จังหวัดศรีสะเกษมีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวสูงอายุ เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและที่สร้างขึ้นใหม่/กิจกรรมพิเศษ มีสถานบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐาน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย [10] ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุเพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นประโยชน์สุขต่อนักท่องเที่ยวสูงอายุ จนเกิดความประทับใจในการท่องเที่ยว เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานเอกชนในการประกอบธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และมีคุณค่า ในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ และสามารถสร้างผลกำไรและการจ้างงานในท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุในการบอกต่อและกลับมาใช้บริการซ้ำ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ส่งเสริมและยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ(United Nations World Tourism Organization:UNWTO) ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้น ณ กรุงโรมประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1963 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้คือการท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางที่มีค่า 3 ค่า เป็นเงื่อนไขในการท่องเที่ยวได้แก่ 1) การท่องเที่ยวจะต้องมีการเดินทาง (Travel) หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่งโดยใชยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือไกลก็ได้ 2) การท่องเที่ยวจะต้องมีจุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง มีสถานที่ที่เลือกเดินทางไปเยือนและใช้ช่วงเวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้นมักมีสถานที่ที่มีความสวยงามทางทัศนียภาพมาก หรือเป็นสถานที่ที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่หรือเป็นสถานที่ที่มีวัฒนธรรม ประเพณีกิจกรรมที่น่าสนใจซึ่ง ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจแก่ผู้มาเยือน และการท่องเที่ยวจะต้องมีจุดมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง มีจุดประสงค์ในการในการเดินทางไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือไปอยู่ประจำ แต่มีความมุ่งหมายในการเดินทางอย่างอื่นโดยผู้เดินทางอาจมีจุดมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่า 1 อย่างก็ได้ ดังนั้น นิคม จารุณี [11] จึงกล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อทำการศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจหรือก่อให้เกิดการกระทำร่วมกันของมนุษย์ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม จนเป็นเหตุดึงดูดใจให้เดินทางไปศึกษาและท่องเที่ยวตามแหล่งต่าง ๆ นอกจากนี้ UNWTO [12] ยังกล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายของผู้คนไปยังสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากถิ่นที่อยู่ปกติ โดยมีแรงจูงใจหลักคือความเพลิดเพลิน และ ราณี อิลิซัยกุล [13] กล่าวว่า การท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (Senior Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวพักผ่อนในเวลาว่างของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีแรงจูงใจที่ผสมผสานความสนใจที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ในขณะที่ท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การผ่อนคลายความตึงเครียด การส่งเสริมสุขภาพ การเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมหรือวิถีความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น โดยมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องพัฒนาทุกองค์ประกอบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ พยอม ธรรมบุตร [14] ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม 2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮ้าส์ โฮมสเตย์ 3) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือการท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities และ Recreational Activities) และ 5.) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) เช่นเดียวกับ Middleton [15] และ Dickman [16] กล่าวว่าแหล่งท่องเที่ยวมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การบริการที่พัก (Accommodation) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ในขณะที่ Buhalis [17] กล่าวว่าองค์ประกอบไปด้วย 6 ประการคือ 1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) 5) กิจกรรม (Activities) และ 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ทั้งนี้ Western [18] ได้อธิบายทฤษฎี 5A's ด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ว่า 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 2) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4) สิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว และ 5) ที่พักแรม มุขสุตา พูลสวัสดิ์ และ ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์ [19] ได้ศึกษาประกอบของสถานที่ท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว(Attractions) 2. ด้านกิจกรรม(Activity) 3. ด้านความสะดวกในการเข้าถึง (Accessibility) 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก(Amenities) และ 5. ด้านที่พัก (Accommodation) เช่นเดียวกับ สุจิตรา วาชัยยุ่ง และโสภณฤทัย สุนธยาธร [20] ได้ศึกษาองค์ประกอบของการ

ท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1.การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 2.ที่พักแรม (Accommodation) 3.แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 4.กิจกรรม (Activities) และ 5.การบริการทั่วไป (Ancillary)

นักท่องเที่ยวสูงอายุ

ปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ใช้อายุ 65 ปีขึ้นไป ในการนำเสนอสถิติ ข้อมูล และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอายุของประชากรผู้สูงอายุ โดยแบ่งประชากร ออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ อายุต่ำกว่า 15 ปี (เด็ก) อายุ 15-64 ปี (คนวัยทำงาน) และอายุ 65 ปีขึ้นไป (ผู้สูงอายุ) [21] สำหรับประเทศไทย ได้นิยาม คำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 [22] ว่า หมายถึง “ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป” ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ [23] แบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) สำหรับงานวิจัยที่ต้องการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงอายุ เช่น ผู้ที่ยังมีงานประจำทำ หรือผู้มีเงินบำเหน็จบำนาญหรือเงินออม มักจะใช้อายุ 50-55 ปี หรืออาจใช้วิธีแบ่งกลุ่มอายุเป็นกลุ่มต้น (อายุระหว่าง 50-64 ปี) และกลุ่มปลาย (อายุ 65 ปีขึ้นไป) เพราะการแบ่งช่วงอายุจะมีความสัมพันธ์กับการเดินทางท่องเที่ยว สำหรับการแบ่งช่วงอายุโดยพิจารณาจากเกณฑ์ช่วงอายุจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่มตามพฤติกรรมและแรงจูงใจในการเดินทางที่แตกต่างกัน Shoemaker [24] กล่าวว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุพึงพอใจการท่องเที่ยวในระยะสั้น ๆ และชอบที่จะกลับมายังสถานที่เดิมมากกว่าการเยี่ยมชมในสถานที่ใหม่ กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “Active Resters” นักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่มนี้ชอบที่จะพบปะผู้คน ชอบสังคมและการพักผ่อน และกลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่มที่ชอบที่จะเลือกไปกับแพคเกจทัวร์ที่รวมทุกอย่าง และพึงพอใจในการท่องเที่ยวไปยังรีสอร์ท Lieux, Weaver และ McCleary [25] ได้แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณและมีรายได้ดี นิยมหาประสบการณ์แปลกใหม่ (Novelty Seekers) กลุ่มที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณและมีรายได้ดีเช่นเดียวกับกลุ่มแรก แต่นิยมเดินทางท่องเที่ยวในเขตที่มีอากาศอบอุ่นและร้อน โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นเวลานาน (Active Enthusiasts) และกลุ่มที่อายุมากที่สุดเมื่อเทียบกับสองกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น แต่มีรายได้น้อยกว่าและนิยมเดินทางระยะสั้น (Reluctant Travelers) และ Kotler and Keller [26] กล่าวว่า รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้เกษียณหรือผู้สูงอายุคือ 1) เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี 2) คำนึงถึงความคุ้มค่าในการซื้อบริการ 3) ต้องการความมั่นใจด้านความปลอดภัย 4) ต้องการความมั่นใจด้านบริการ ดูแลสุขภาพที่ดี 5) ต้องการกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ

พฤติกรรมและความต้องการของการนักท่องเที่ยวสูงอายุ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา [27] กล่าวว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้น นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behavior) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ และ ราณี อิลิซัยกุล [28] กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองการท่องเที่ยว เช่นจุดประสงค์ในการท่องเที่ยว ความถี่ในการท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว วิธีการเตรียมการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง สถานที่ที่จะไปท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว ประเภทของที่พักรแรม เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามลักษณะแต่ละด้านของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน Hudson [29] กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) แรงจูงใจ (Motivation) 2) อายุและเพศ (Age and Gender) 3) แบบแผนชีวิต (Lifestyle) 4) วงจรของชีวิต (Life Cycle) 5) วัฒนธรรม (Culture) 6) ชั้นทางสังคม (Social Class) และ 7) กลุ่มอ้างอิง (Reference group) และจากผลการศึกษาของนักวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 60-65 ปี การศึกษาปริญญาตรี สถานภาพสมรส รายได้ 15,001-25,000 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยลักษณะการท่องเที่ยว นิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ การจัดการเดินทางมีการเดินทางด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ ส่วนใหญ่เดินทาง 2 วัน 1 คืน ด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล พักค้างคืนที่โฮมสเตย์/โรงแรม ส่วนใหญ่รู้จัก/เลือกท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ การเดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้งต่อปี มักเดินทางตามฤดูกาล/เทศกาล มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ย

ต่อครั้งอยู่ที่ 5,000 -10,000 บาท [7], [30] นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก [9]

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) มีวิธีการเก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 929,263 คน [31]

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวสูงอายุ จำนวน 400 คน คำนวนจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 929,263 คน ใช้สูตรของ Yamane [32] กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 0.05 โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นนักท่องเที่ยวอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ หรือ เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษแล้วไม่เกิน 12 เดือน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมและความต้องการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ การจัดการเดินทางท่องเที่ยว ยานพาหนะ การพักค้างคืน ที่พัก ช่วงเวลาออกเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความต้องการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) ด้านที่พัก (Accommodation) และ 5) ด้านกิจกรรม (Activities)

ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงของเนื้อหาใช้วิธีคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.91 ซึ่งมีเกณฑ์ยอมรับได้มากกว่า 0.5 [33] จากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด พบว่าได้ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor loading) อยู่ระหว่าง 0.515 - 0.976 มีค่าเกินกว่า 0.4 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach's Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.852 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ 0.70 [34] แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

การตอบแบบสอบถามพฤติกรรมและความต้องการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม และการส่งลิงค์ให้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Line และ Facebook กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2568 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการใน 5 องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5As) โดยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 -5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย และ 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด [35]

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ผ่านการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวสูงอายุ จำนวน 400 คน พบว่า

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวสูงอายุ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	รายชื่อ	ความถี่	ร้อยละ (%)
1. เพศ	ชาย	112	28.00
	หญิง	288	72.00
2. อายุ	60-65 ปี	160	40.00
	66-70 ปี	93	23.25
	71-74 ปี	73	18.25
	มากกว่า 75 ปี	74	18.50
3. สถานภาพ	โสด	10	2.50
	สมรส	277	69.25
	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	113	28.25
4. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	118	29.50
	ปริญญาตรี	163	40.75
	ปริญญาโท	102	25.50
	สูงกว่าปริญญาโท	17	4.25
5. อาชีพ	เกษียณอายุ	280	70.00
	เกษตรกร	38	9.50
	แม่บ้าน	42	10.50
	รับจ้างทั่วไป	30	7.50
	ธุรกิจส่วนตัว	10	2.50
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	<= 10,000 บาท	87	21.75
	10,001-20,000 บาท	132	33.00
	20,001-30,000 บาท	61	15.25
	30,001-40,000 บาท	110	27.50
	40,001-50,000 บาท	10	2.50

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน (72%) และเพศชาย จำนวน 112 คน (28%) มีอายุระหว่าง 60 – 65 ปี จำนวน 160 คน (40%) อายุ 66 - 70 ปี จำนวน 93 (23.25%) มากกว่า 75 ปี จำนวน 74 คน (18.50%) และ 71 - 74 ปี จำนวน 73 (18.25%) มีสถานภาพสมรส จำนวน 227 คน (69.50%) หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 113 คน (28.25 %) และโสด จำนวน 10 คน (2.50%) มีระดับการศึกษามากที่สุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน (40.75%) ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 118 คน (29.50%) ปริญญาโท จำนวน 102 คน (25.50%) และปริญญาเอก จำนวน 17 คน (4.25%) และเป็นผู้เกษียณอายุราชการ จำนวน 280 คน (70.00%) แม่บ้าน จำนวน 42 คน (10.50%) เกษตรกร จำนวน 38 คน (9.50%) รับจ้างทั่วไป จำนวน 30 คน (7.50%) และประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 10 คน (2.50%) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 132 คน (33.00%) 30,001-40,000 บาท จำนวน 110 (27.50%) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 87 (21.75%) 20,001-30,000 บาทจำนวน 61 คน (15.25%) และ 40,001-50,000 บาท จำนวน 10 (2.50%)

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	รายชื่อ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ (%)
1. วัตถุประสงค์	พักผ่อน	330	82.50
	เยี่ยมญาติ/เพื่อน	41	10.25
	ทัศนศึกษา/ดูงาน	29	7.25
2. ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน 1 ครั้ง/ปี	89	22.25
	2 ครั้ง/ปี	131	32.75
	3 ครั้ง/ปี	80	20.00
	มากกว่า 3 ครั้ง/ปี	100	25.00
3. ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ครอบครัว/ญาติ	250	62.50
	เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	30	7.50
	ตนเอง	120	30.00
4. ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว	ครอบครัว/ญาติ	290	72.50
	เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	50	12.50
	เดินทางคนเดียว	60	15.00
5. ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ ชื่นชอบ	ธรรมชาติ	240	40.00
	ประวัติศาสตร์	110	27.50
	วัฒนธรรม	90	22.50
	อื่นๆ	10	2.50
6. การจัดการเดินทางท่องเที่ยว	จัดการด้วยตนเองและครอบครัว	290	72.50
	ใช้บริการบริษัททัวร์	80	20.00
	ไปกับบริษัท/หน่วยงาน	60	15.00
7. ยานพาหนะ	รถยนต์ส่วนตัว	330	82.50
	รถรับจ้าง/รถเช่า	30	7.50
	รถโดยสารประจำทาง	30	7.50
	เครื่องบิน	10	2.50
8. การพักค้างคืน	ค้างคืน	320	80.00
	ไม่ค้างคืน	80	20.00
9. ที่พัก	โรงแรม	190	47.50
	รีสอร์ท	110	27.50
	โฮมสเตย์	40	10.00
	บ้านญาติ/เพื่อน	70	17.50
10. ช่วงเวลาออกเดินทางท่องเที่ยว	ฤดูกาลท่องเที่ยว เทศกาล	60	15.00
	วันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์	50	12.50
	ทุกช่วงเวลาตามความสะดวก	280	70
	อื่นๆ ช่วงเปิดเทอม	10	2.50
11. ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ท่องเที่ยวต่อครั้ง	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท	40	10.00
	2,001 - 3,000 บาท	120	30.00

	3,001 - 4,000 บาท	60	15.00
	4,001 - 5,000 บาท	30	7.50
	มากกว่า 5,000 บาท	150	37.50
12. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	การบอกต่อจากคนรู้จัก	162	40.50%
การท่องเที่ยว	โทรทัศน์	83	20.75%
	นิตยสารการท่องเที่ยว	75	18.75%
	เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย	50	12.50
	บริษัททัวร์	30	7.50%

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนมากมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน จำนวน 330 คน (82.50%) รองลงมาเพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน จำนวน 41 คน (10.25%) และทัศนศึกษา/ดูงาน จำนวน 29 คน (7.25%) เดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้ง/ปี จำนวน 131 (32.75%) มากกว่า 3 ครั้ง/ปี จำนวน 100 คน (25%) 1 ครั้ง/ปี จำนวน 89 คน (22.25%) และ 3 ครั้ง/ปี จำนวน 80 คน (20%) ต้องการไปแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 240 คน (40%) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จำนวน 110 คน (27.50%) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 90 คน (22.50%) และอื่นๆ ทุกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามช่วงเวลาที่เหมาะสม จำนวน 10 คน (2.50%) มี ผู้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว คือครอบครัว/ญาติ จำนวน 250 คน (62.50%) ตนเอง จำนวน 120 คน (30%) และเพื่อน จำนวน 30 คน (7.5%) ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวร่วมกับครอบครัว/ญาติ จำนวน 290 คน (72.50%) เดินทางคนเดียว จำนวน 60 คน (15.00%) และเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน จำนวน 50 คน (12.5%) ส่วนใหญ่จัดการการเดินทางท่องเที่ยวเอง จำนวน 290 คน (72.50%) ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว จำนวน 80 คน (20%) บริษัท/องค์กรจัดให้เดินทาง จำนวน 60 คน (15%) ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 330 คน (82.50%) รถรับจ้าง จำนวน 30 คน (7.50%) รถโดยสารประจำทาง จำนวน 30 คน (7.50%) และเครื่องบิน จำนวน 10 คน (2.50%) นิยมพักค้างคืน จำนวน 320 คน (80%) และไม่พักค้างคืน จำนวน 80 คน (20%) ส่วนใหญ่หากพักค้างคืนนิยมใช้บริการโรงแรม จำนวน 190 คน (47.5%) รีสอร์ท/บังกะโล จำนวน 110 คน (27.5%) บ้านญาติ/บ้านเพื่อน จำนวน 70 คน (17.5%) และโฮมสเตย์ จำนวน 40 คน (10%) เลือกเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกโอกาสตามความสะดวก จำนวน 280 คน (70%) ฤดูกาลท่องเที่ยว/เทศกาล จำนวน 60 คน (15%) วันหยุด จำนวน 50 คน (12.5%) และอื่นๆ ช่วงเปิดเทอม จำนวน 10 คน (2.5%) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง มากกว่า 5,000 บาท จำนวน 150 คน (37.5%) จำนวน 2,001 - 3,000 บาท จำนวน 120 คน (30%) 3,001 - 4,000 บาท จำนวน 60 คน (15%) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท จำนวน 40 คน (10%) และ 4,001 - 5,000 บาท จำนวน 30 คน (7.5%) และได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากการบอกต่อจากคนรู้จัก จำนวน 162 คน (40.50%) โทรทัศน์ จำนวน 83 คน (20.75%) นิตยสารการท่องเที่ยว จำนวน 75 คน (18.75%) เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย 50 คน (12.50%) และบริษัทนำเที่ยว จำนวน 30 คน (7.50%)

ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ความมีเอกลักษณ์โดดเด่น	4.52	0.73	มากที่สุด
2. มีประวัติศาสตร์น่าสนใจ	4.43	0.78	มาก
3. ความงดงามของทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์	4.72	0.84	มากที่สุด
4. สภาพภูมิอากาศของแหล่งท่องเที่ยว	4.63	0.82	มากที่สุด
5. ความมีชื่อเสียง	4.41	0.81	มาก
6. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่	4.56	0.75	มากที่สุด
7. ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.19	0.73	มาก
8. โอกาสในการพบปะผู้คนใหม่ ๆ	4.35	0.74	มาก
9. โอกาสในการได้รับประสบการณ์ที่ดี	4.55	0.81	มากที่สุด
ความต้องการด้านสิ่งดึงดูดใจในภาพรวม	4.48	0.78	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุมีความต้องการด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.78) รายการที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความงดงามของทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.84) สภาพภูมิอากาศของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.82) และรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.75)

ตารางที่ 4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้ถนนสายหลักและรอง	4.36	0.71	มาก
2. มีถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก	4.70	0.80	มากที่สุด
3. มีความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	4.38	0.75	มาก
4. การบริการของรถโดยสารเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.11	0.84	มาก
5. ยานพาหนะมีความสะดวกสบาย นั่งเหยียดขาได้	4.72	0.68	มากที่สุด
6. ใช้เวลาอยู่ในยานพาหนะไม่นานเกิน 2 ชม. / การพัก	4.65	0.81	มากที่สุด
ความต้องการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม	4.49	0.77	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุมีความต้องการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.77) รายการที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ยานพาหนะมีความสะดวกสบาย นั่งเหยียดขาได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.68) ถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.80) และใช้เวลาอยู่ในยานพาหนะไม่นานเกิน 2 ชม. / การพัก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, S.D.=0.81)

ตารางที่ 5 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	4.75	0.98	มากที่สุด
2. สถานที่รองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	4.63	0.85	มากที่สุด
3. ร้านอาหารสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	4.66	0.94	มากที่สุด
4. การจัดการร้านอาหารอย่างถูกสุขลักษณะมีคุณภาพ	4.77	0.83	มากที่สุด
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น	4.92	0.78	มากที่สุด
6. มีเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	4.65	0.75	มากที่สุด
7. ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	4.61	0.74	มากที่สุด
8. ห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว	4.84	0.82	มากที่สุด
9. สถานที่จอดรถและเส้นทางสัญจรอย่างเพียงพอ	4.74	0.76	มากที่สุด
10. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริการแก่นักท่องเที่ยว	4.81	0.78	มากที่สุด
11. นักเล่าเรื่องท้องถิ่น/มัคคุเทศก์	4.85	0.81	มากที่สุด
ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวม	4.75	0.82	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.82) รายการที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$, S.D.=0.78) นักเล่าเรื่องท้องถิ่น/มัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.81) และห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$, S.D.=0.82)

ตารางที่ 6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้านที่พัก (Accommodation)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. มีทาง/ทางลาดเข้าสู่อาคาร	4.71	0.75	มากที่สุด
2. มีลิฟต์ บันได และประตูทางเข้า-ออกที่พัก ที่มาตรฐาน	4.86	0.82	มากที่สุด
3. มีห้องพักสำหรับคนพิการ/สูงอายุ	4.85	0.85	มากที่สุด
4. บรรยากาศดี สดชื่น มีต้นไม้	4.87	0.83	มากที่สุด
5. มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม	4.65	0.79	มากที่สุด
6. มีบริการฟิตเนส	4.43	0.76	มากที่สุด
7. มีบริการนวดและสปา	4.57	0.72	มากที่สุด
8. มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อน เดินเล่น และทำกิจกรรม	4.73	0.73	มากที่สุด
ความต้องการด้านที่พักในภาพรวม	4.69	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุมีความต้องการด้านที่พักโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.78) รายการที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ บรรยากาศดี สดชื่น มีต้นไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$, S.D.=0.83) มีลิฟต์ บันได และประตูทางเข้า-ออกที่พัก ที่มาตรฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$, S.D.=0.82) และมีห้องพักสำหรับคนพิการ/สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.85)

ตารางที่ 7 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุด้านกิจกรรม (Activities)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. กิจกรรมจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.75	0.73	มากที่สุด
2. เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.57	0.84	มากที่สุด
3. ส่งเสริมต่อการมีสุขภาพที่ดี	4.63	0.78	มากที่สุด
4. ส่งเสริมการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น	4.53	0.82	มากที่สุด
5. เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลาย ลดความเครียด	4.78	0.67	มากที่สุด
6. สร้างประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.64	0.85	มากที่สุด
7. สามารถนำกลับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.51	0.79	มากที่สุด
8. เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	4.81	0.81	มากที่สุด
ความต้องการด้านกิจกรรมในภาพรวม	4.65	0.79	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุมีความต้องการด้านกิจกรรมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.65, S.D.=0.79) รายการที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.81, S.D.=0.81) เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลาย ลดความเครียด อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.78, S.D.=0.67) และกิจกรรมจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D.=0.73)

ตารางที่ 8 ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุในการท่องเที่ยว (5As) โดยรวมทุกด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ	ลำดับที่
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.48	0.78	มาก	5
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.49	0.77	มาก	4
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.75	0.82	มากที่สุด	1
4. ด้านที่พัก	4.69	0.78	มากที่สุด	2
5. ด้านกิจกรรม	4.65	0.79	มากที่สุด	3
ความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุในภาพรวม	4.61	0.79	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 พบว่า ความต้องการการท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D.=0.82) รายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุดคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.79) รองลงมาคือด้านที่พัก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.69, S.D.=0.78) ด้านกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.65, S.D.=0.79) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.49, S.D.=0.77) และด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.48, S.D.=0.78) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนมากเป็นเพศหญิง (72%) มีอายุระหว่าง 60 – 65 ปี (40%) สถานภาพสมรส (69.50%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (40.75%) เป็นผู้เกษียณอายุราชการ (70.00%) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (33.00%) วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน (82.50%) เดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้ง/ปี (32.75%) ต้องการไปแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (40%)

ครอบครัว/ญาติมีส่วนร่วมตัดสินใจ (62.50%) และร่วมเดินทางท่องเที่ยว (72.50%) จัดการการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองและครอบครัว (72.50%) เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว (82.50%) นิยมพักค้างคืน (80%) ในโรงแรม (47.5%) เดินทางท่องเที่ยวได้ทุกโอกาสตามความสะดวก (70%) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง มากกว่า 5,000 บาท และได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากการบอกต่อจากรู้จัก (40.50%) ดังนั้นในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุควรเป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเนิบช้า ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น กับครอบครัว/ญาติ และพักในโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชฎาภรณ์ สอนแสน และคณะ [30] เรื่องแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่านักท่องเที่ยวผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุ 60-65 ปี การศึกษาปริญญาตรี สถานภาพสมรส รายได้ 15,001-25,000 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจพร้อมครอบครัว จำนวน 2-4 คน ส่วนใหญ่เดินทาง 2 วัน 1 คืน ด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล พักค้างคืนที่โฮมสเตย์/โรงแรมส่วนใหญ่รู้จัก/เลือกท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ การเดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้ง/ปี มักเดินทางตามฤดูกาล/เทศกาล มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 5,000 -10,000 บาท และผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม [7] เรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่าด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน โดยลักษณะการท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางมีการเดินทางด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ

นักท่องเที่ยวสูงอายุของจังหวัดศรีสะเกษมีความต้องการการท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D.=0.82) มีความต้องการสูงสุดด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.79) ต้องการร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น นักเล่าเรื่องท้องถิ่น/มัคคุเทศก์ และห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอรองลงมาคือด้านที่พัก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.69, S.D.=0.78) ที่พักบรรยากาศดี สดชื่น มีต้นไม้ มีลิฟต์ บันได และประตูทางเข้า-ออกที่พิกที่มาตรฐาน และมีห้องพักสำหรับคนพิการ/สูงอายุ ด้านกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.65, S.D.=0.79) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ที่ดี เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลาย ลดความเครียด และกิจกรรมจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.49, S.D.=0.77) ยานพาหนะมีความสะดวกสบาย นั่งเหยียดขาได้ ถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก และใช้เวลาอยู่ในยานพาหนะไม่นานเกิน 2 ชม. / การพัก และด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.48, S.D.=0.78) ความงดงามของทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว สภาพภูมิอากาศของแหล่งท่องเที่ยว และรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์ และคณะ [9] เรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เมืองมรดกโลก) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

1. หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดศรีสะเกษ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ควรส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น นักเล่าเรื่องท้องถิ่น/มัคคุเทศก์ ให้มีความเข้าใจด้านจิตวิทยาและการดูแลผู้สูงอายุ ห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ที่ดี เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลาย ลดความเครียด และกิจกรรมจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การนวดสมุนไพร การทำอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงธุรกิจ

1. ผู้ประกอบการโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ ควรออกแบบบริการเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ เช่น บรรยากาศร่มรื่น สดชื่น มีต้นไม้ มีลิฟต์ บันได และประตูทางเข้า-ออกที่พิกที่มาตรฐาน และมีห้องพักสำหรับคนพิการ/สูงอายุ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพ เช่น บริการนวด สปา อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

2. บริษัทนำเที่ยวควรจัดทำแพ็คเกจทัวร์แบบเนิบช้า (Slow Tourism) ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ถนนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก เลือกใช้ยานพาหนะที่มีความสะดวกสบาย นั่งเหยียดขาได้ เช่น รถโค้ช เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ที่ดีจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเดินทางท่องเที่ยวในช่วงที่มีสภาพภูมิอากาศเย็นสบาย

3. พัฒนาโปรแกรมอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความเข้าใจด้านจิตวิทยาและการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้บริการได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อเจาะลึกแรงจูงใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวสูงอายุ รวมถึงอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยว

2. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ที่ตอบโจทย์ผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

บรรณานุกรม

- [1] กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ. บริษัท อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน).
- [2] Corman, S. (2023). Activities of the elderly both before and after retirement (pp. 81–89). <https://doi.org/10.9734/bpi/rtass/v7/10815f>
- [3] กาญจนาวดี พวงชื่น และแสงสรรค์ ภูมิสถาน. (2563). พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย. 15(2). น. 29-42.
- [4] ธวัช พุ่มดารา และสุจิตา พฤกษ์อาภรณ์. (2565). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. น. 107-128.
- [5] Fan, D. X., Lyu, J., Huang, Y., Shang, K., & Buhalis, D. (2024). Senior tourists' digital travel experience: A humanisation perspective. In *Proceedings of the ENTER e-Tourism Conference* (pp. 317–322). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-58839-6_34
- [6] Zavodna, L. S. (2024). Seniors' constraints to travel: Analysing discussions on TripAdvisor. *Current Issues in Tourism*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2372937>
- [7] สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม. (2564). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 15(2). น. 213-230.
- [8] อริยา พงษ์พานิช และฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2563). การพัฒนาการออกแบบอารยบริการสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุในแผนกงานหลักของที่พักแรม. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 8(6). น. 2283-2298.
- [9] อัครวินท์ ศาสนพิทักษ์ นกสนันท์ ทองอินทร์ และจตุพล ดวงจิตร์. (2567). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เมืองมรดกโลก). วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. 13(1). น. 60-77.
- [10] กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ (พ.ศ. 2566-2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. ศรีสะเกษ. สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ.
- [11] นิคม จารุมณี. (2544). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- [12] United Nations. (2010). *International recommendations for tourism statistics 2008*. United Nations. [13] ราณี อีลีชัยกุล. (2557). การจัดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง Niche Tourism Management. นนทบุรี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [13] ราณี อีลีชัยกุล. (2557). การจัดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง Niche Tourism Management. นนทบุรี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. .
- [14] พยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ. สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- [15] Middleton, V. (1994). *Marketing travel and tourism*. Butterworth-Heinemann.
- [16] Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text*. Hodder Education.
- [17] Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*, 21(1), 97–116.
- [18] Western, T. (2008). *Five A's of tourism*. Tourism Western Australia.
- [19] มุขสุตา พูลสวัสดิ์ และประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์. (2563). ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เชื่อมโยงเป้าหมายโดยมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจุดศูนย์กลาง. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 15(3). น. 45-60.
- [20] สุจิตรา วาชัยยุ่ง และโสภณฤทัย สุนธยาธร. (2565). ความคาดหวังองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5As ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*. 23(2). น. 158-173.
- [21] กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ. บริษัท อมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน).
- [22] กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.
- [23] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 The 2024 Survey of the Older Persons in Thailand. กรุงเทพฯ. กลุ่มบริการและเผยแพร่ข้อมูลสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- [24] Shoemaker, S. (1989). Segmentation of the senior pleasure travel market. *Journal of Travel Research*, 27(3), 14–22.
- [25] Lieux, E. M., Weaver, P. A., & McCleary, K. W. (1994). Lodging preferences of the senior tourism market. *Annals of Tourism Research*, 21(4), 712–728. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(94\)90079-5](https://doi.org/10.1016/0160-7383(94)90079-5)
- [26] Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). Pearson Education.
- [27] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว Tourist Behavior. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. เพ็ญรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- [28] ราณี อิศัยกุล. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะทาง Niche Tourism Management. นนทบุรี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [29] Hudson, S. (2008). *Tourism and hospitality marketing: A global perspective*. SAGE.
- [30] ขภาภรณ์ สอนแสน นรบดี ภัทวิศรุต ภาวีนี ต่วนมุดอ และลาวัญญ์ พงษ์สุวรรณศิริ. (2568). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*. 8(3). น. 86-98.
- [31] กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย จังหวัด ปี 2566. สืบค้น 21 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.mots.go.th/news/category/758>
- [32] Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.
- [33] Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49–60.
- [34] Hair, J. F., et al. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Pearson Education.
- [35] บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.